MELDINGSBLAD

09: Lørdag 21. mars 2026
*****

Lørdagsgodt

Jo Gjessing
jo@gjessing.as

GARN OG TEKSTILFIBRE

En av menneskehetens store oppfinnelser er å lage tråd av fiber og bruke trådene til å skape tekstiler. Fibrene kan komme fra naturen eller framstilles kunstig. I det følgende finner du en oversikt over garn og tekstilfibre.

Kvaliteten og egenskapene er avhengig av hva slags fiber som blir brukt. Ulike fibre har forskjellig lengde, tjukkkelse, elastisitet og glans. I tillegg vil tjukkelsen på garnet og hvor hardt det er spunnet, gi ulike kvaliteter. Hvor parallelle fibrene i garnet er, har mye å si for garnets egenskaper.

KARDEGARN

Kardegarn er garn som bare er kardet og ikke kjemmet. Fibrene ligger ikke parallelt, og det er oftest også både korte og lange fiber i garnet. Når fibrene ligger på kryss og tvers, skaper det volum og gir garnet god isolasjonsevne. Kardegarn er lett, varmt og luftig og mye brukt i dag.

KAMGARN

Kamgarn var mer brukt tidligere. Dette garnet blir kjemmet før spinning. Da forsvinner kortere fiber, og fibrene blir liggende mest mulig parallelt. Det isolerer ikke så godt som kardegarn, for det er mindre luft mellom fibrene. Kamgarn er tungt og tett og danner klare rene mønster ved tofarget strikk.

MERCERISERING

Bomullsgarnet eller stoffet behandles med sterk natronlut under strekk. Fiberen, som er flat og snodd, blir rørformet. Dermed blir fiberen glansfull samtidig som styrken øker vesentlig. Fiberen får økt fukt/fargeopptakingsevne, noe som gir klare fine farger. Glansen fører også til bedre motstand mot UV-stråler. Kalles: Mercerisert bomull.

KRYMPBEHANDLING

Bomullsgarn/stoff blir behandlet med flytende ammoniakk, som tår fiberen til å svelle og siden krympe. Den behandlede bomullen vil krølle mindre etter vask. I tillegg blir ofte de

ammoniakksbehandlede stoffene «sanforisert», en mekanisk krympeprosess for bomullsstoffer, som reduserer restkrymp ved vask til +/- 2%

Hva kjenneteikner de ulike garntypene?

NATURFIBER

Det ligger i ordet at naturfiber er hentet fra naturen. Felles for naturfibre er at de tar lett opp fuktighet. (Da ser vi bort fra asbest som er en helseskadelig mineralfiber.)

ANIMALSKE FIBRE

Animalske fibre kommer fra dyr. Mest kjent er saueull, men vi lager også garn fra geiter og alpakkaer. Fibrene vi får fra dyrehår består av protein. Fibrene har en ujevn og ru overflate med små skjellceller som ligger som takstein.

VEGETABILSKE FIBRE

Vegetabilske fibre framstilles av planter som for eksempel bomull og lin.

KUNSTFIBRE

Felles for kunstfibre er at de er kunstig framstilt. Viskose blir for eksempel laget kjemisk av cellulose fra trær.

SYNTETISKE FIBRE

Syntetiske fibre er en samlebetegnelse for fibre som framstilles syntetisk med råolje som viktigste råstoff. Disse fibrene er ikke nedbrytbare. De syntetiske fibrene lukter fort svette og må vaskes ofte. Med tanke på miljøet bør vi erstatte syntetiske fibre med naturfibre.
'

Kilder:

Garn og tekstilfibre
NDLA
https://ndla.no/r/materialer-og-teknikker-dt-dth-vg1/garn-og-tekstilfibre/5b0d21b764

Tekstilfiberguide 2
Rosenvold Klær
https://www.rosenvold.no/tekstilfiberguide-2/

NORSK VEVING

Norsk veving er mer enn bare en teknikk; det er en tradisjon som stammer fra våre forfedres dyktighet og kreativitet. Denne kunstformen har utviklet seg gjennom århundrene, og den bærer med seg historier, kultur og identitet. Fra de tidlige tekstilene laget av ull og lin, til moderne design og teknikker, veving har alltid vært en essensiell del av norsk håndverk.

Historisk sett har veving vært en viktig del av det norske landbrukssamfunnet. Bøndene utviklet sine ferdigheter i veving for å skape klær og tekstiler av høy kvalitet, og mange av disse teknikkene har blitt bevart gjennom generasjoner. I dag er det mange som gjenoppdager disse tradisjonene, og det er en økt interesse for håndlagde tekstiler i en verden dominert av masseproduksjon.

Det finnes mange talentfulle lokale kunstnere i Norge som jobber med veving. Disse kunstnerne blander tradisjonelle metoder med moderne design, og skaper unike verk som ikke bare er vakre, men også bærekraftige.

Det finnes mange talentfulle lokale kunstnere i Norge som jobber med veving. Disse kunstnerne blander tradisjonelle metoder med moderne design, og skaper unike verk som ikke bare er vakre, men også bærekraftige. For eksempel, kunstneren Kari **Løve** bruker kun naturlige farger og materialer i sine tepper, noe som viser respekten for naturen og miljøet.

Sammen med den estetiske verdien av veving, er det også en dyp kulturell betydning. Hvert teppe, hver duk, og hvert plagg bærer med seg en historie. Mange vevere bruker tradisjonelle mønstre og farger som har betydning for deres lokalsamfunn. Disse mønstrene kan fortelle historier om regionens natur, folkets livsstil, og tradisjoner som har blitt delt gjennom tidene.

Bærekraftig produksjon er et annet viktig aspekt ved norsk veving. Mange vevere i Norge er bevisste på sitt miljøavtrykk, og de velger økologiske materialer og lokale ressurser for å minimere påvirkningen på miljøet. Dette er spesielt viktig i en tid hvor bærekraft har blitt en prioritet for både produsenter og forbrukere. Ved å støtte lokale vevere, bidrar man ikke bare til å bevare håndverkstradisjoner, men også til å fremme en mer bærekraftig fremtid.

For de som ønsker å støtte norsk veving, er det flere måter å gjøre dette på. Besøk lokale håndverksmesser, delta på workshops, eller bare del historier om vevingens betydning i vår kultur. Hver gang vi velger å kjøpe håndlagde produkter, støtter vi ikke bare en kunstner, men også en hel kultur og samfunn.

Avslutningsvis er norsk veving en kunstnerisk reise som binder sammen fortid og nåtid. Det er en feiring av håndverk, kreativitet, og kulturell identitet. Ved å støtte lokale vevere, hjelper vi til med å bevare denne verdifulle tradisjonen for fremtidige generasjoner.

Kilde:
Norsk veving: En kunstnerisk reise
made-in.no

TANKESPINN:

FRIHET

Ligger på ryggen på senga og ser på det store bildet på veggen. Det minst halvannen kvadratmeter i omfang, og kjemper hvet øyblikk mot tyngdekreftene og andre såkalte «naturlover» for ikkr å falle ned. Bildet er for stygt til å bli hengt i atu, Stygt? Det er ikke stygt, Men krevende, brutalt i måten det sier hva det, kunstneren, syns om oss bleikansikt og vår dårskap, dumskap. Med store rufete, noen ganger uklare, blokkbokstaver, står det: «Die freie Natur ist unsere Freiheit.»

Både fargene og uttrykket ellers taler sitt tydelige språk. Fargene er klare, ublandete: Rødt, gult, grønt. blått — og svart. Teikningene er store, tydelige, rude i kantene — men sier like fullt klart i fra.

Så godt vi har forstandHva gjør dette bildet med meg? Jeg enker på Odd Steinar Sørengen som sa: «Jeg er bitter, men jeg vet ikke på hvem.»

Bildet gjør meg bitter, men ikke på noe enkeltmenneske. Jeg tror vi alle gjør så godt vi hat forstamd til. Bildet gjør meg bitter fordi forstsnden vår rekke så sørgelig kort — og vi har ikke forstand il å gjøre noe med den.

Dette bildet minner meg om hvilken frihet vi kunne ha hatt — om vi hadde forstand til å omfavne den. Det minner meg om den harmonien vu kunne ha hatt — med naturen, både i og utenfor oss sjøl.

«Jeg er bitter, men jeg vet ikke på hvem.»

*****

Originalbildet er malt i 1984 av den østerrikske nyskapende arkitekten og kunstneren Friedensreich Regentag

Både fargene og uttrykket ellers taler sitt tydelige språk. Fargene er klare, ublandete: Rødt, gult, grønt. blått — og svart. Teikningene er store, tydelige, rude i kantene — men sier like fullt klart i fra.

Så godt vi har forstandHva gjør dette bildet med meg? Jeg enker på Odd Steinar

Både fargene og uttrykket ellers taler sitt tydelige språk. Fargene er klare, ublandete: Rødt, gult, grønt. blått — og svart. Teikningene er store, tydelige, rude i kantene — men sier like fullt klart i fra.

*****

Fram til 19. april viser Galleri Salhus på Tekstilindustrimuseet utstillingen «Skygger i ruiner» av Sofie Hviid Vinther. Her ser du «Blue stains + Clock in». (Klassekampen, 19.3.2026.)

Meldingsblad

Dette Lørdagsgodtet er laget og blir sendt deg av
Jo Gjessing, Vormvikstubben 53.,2080 Eidsvoll.
E-post: jo@gjessing.as

Meldingsbladet med Lørdagsgodtet blir sendt ut som e-post fire ganger i året (i januar, april, juli, oktober) som en hilsen til venner og kjente — og til andre jeg tror kan ha interesse av det. Du kan òg lese det i Galleriet mitt på internettet, under seksjonen «Meldingsblad». Galleriet finner du på:

vevkunst.no

Dersom du ikke ønsker å få Meldingsbladet med Løtfahshodtet, klikker du på «avslutte abonnementet» nederst på det e-brevet som dette Meldingsbladet følger.

Velkommen til mitt NettGalleri

Jeg vever i bildevevteknikk, sier jeg lager vevde bilde, og kaller meg sjøl amatørbildevever. For meg er «amatør» en hedersbetegnelse, det betyr jo «en som elsker det hen driver med». I noen grad kombinerer jeg veving med enkelt broderi og andre teknikker. I Galleriet mitt på Internettet (www.gjessing.as) viser jeg bilde jeg har vevd de siste åra. Jeg har malt bilde tidligere òg, og en del av disse bilda finner du i dette Galleriet. Galleriet er åpent fra morgen til kveld, natt og dag, året rundt, både røde dager i kalenderen og svarte, som det sømmer seg på Internettet.